

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Парфентьєвої Олени Геннадіївни
«Управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній»,
подану до захисту в спеціалізовану вчену раду Д 26.059.04
Національного транспортного університету
на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

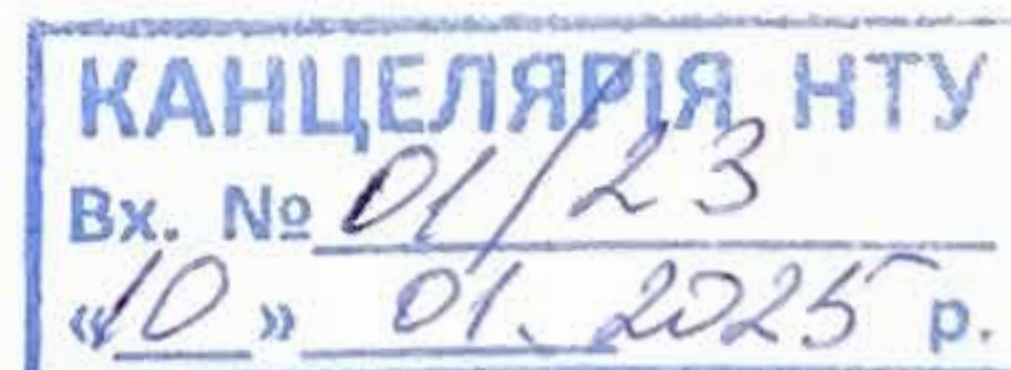
1. Актуальність теми наукового дослідження

Український транспортно-логістичний сектор є ключовою ланкою в національній економіці, що забезпечує зв'язок між виробниками, споживачами, внутрішніми та міжнародними ринками. Післявоєнне відновлення країни, зростання обсягів експорту та імпорту, а також потреба в інтеграції в європейський економічний простір вимагають суттєвого покращення якості управління транспортно-логістичними компаніями. Водночас ця галузь стикається із численними викликами, такими як адаптація до міжнародних екологічних стандартів, подолання наслідків енергетичної кризи та посилення конкуренції на глобальному ринку. Все це створює необхідність розробки нових управлінських підходів, які сприятимуть сталому розвитку компаній транспортно-логістичного сектору.

Адаптація українських транспортно-логістичних компаній до стандартів ЄС, зокрема тих, що стосуються екологічної безпеки та енергоефективності, означає необхідність модернізації транспорту, використання альтернативних джерел енергії та зниження рівня викидів парникових газів. Ці виклики стають ще більш актуальними в умовах енергетичної кризи, яка змушує бізнес оптимізувати свої процеси та шукати інноваційні способи зменшення витрат на енергоносії.

Сучасні економічні виклики призводять до збільшення негативних впливів на роботу транспорту і ланцюгів постачань. Глобальна економіка характеризується високим рівнем конкуренції, що потребує інтеграції в міжнародні логістичні ланцюги постачання, що вимагає підвищення ефективності управління, впровадження нових технологій та покращення якості обслуговування клієнтів. Розробка моделей управління, які враховують ці аспекти, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських транспортно-логістичних компаній на міжнародному ринку.

У сталому розвитку галузі не менш важливими залишаються соціальні виклики. Транспортно-логістична інфраструктура значно впливає на розвиток регіонів, створення робочих місць та покращення умов праці. Впровадження принципів сталого розвитку дозволяє як підвищувати економічну ефективність, так і створювати позитивний вплив на громади, зменшувати соціальну нерівність і забезпечувати підтримку місцевих ініціатив.

Як наслідок, розробка сучасних моделей управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній є необхідною умовою для забезпечення їхнього успіху в умовах глобалізації та інтеграції України в європейський економічний простір, що сприятиме стійкості національної економіки в умовах швидких змін і глобальних викликів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

В результаті якісного аналізу дисертаційної роботи встановлено, що автор провів детальне дослідження теоретичних основ обраної наукової проблеми, яка стосується вдосконалення методології управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній. До списку використаних джерел входять 680 найменувань (з урахуванням публікацій автора – 728 найменувань), з яких 542 найменування є англomовними джерелами (554 найменування з урахуванням англomовних публікацій автора).

На підставі детального ознайомлення зі змістом дисертації можна стверджувати, що структура роботи логічна і дозволяє у значній мірі досягти поставленої мети та вирішити відповідні задачі. Робота відзначається системним підходом до аналізу предмету дослідження. Подані аналітичні матеріали є достатньо повними та обґрунтованими. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації, відзначаються належним рівнем аргументованості та достовірності. Вони підготовлені на високому теоретичному та методологічному рівнях із застосуванням положень концепції сталого розвитку суб'єктів господарювання в цілому та компаній транспортно-логістичного сектору економіки зокрема.

У дисертації використано основні методи наукових економічних досліджень, зокрема: історичний, бібліометричний, ретроспективний, семантичний, статистичний, динамічний, дефінітивний, компонентний аналіз, логіко-діалектичний синтез, діалектичний, абстрактно-логічний, дедуктивний, аксіоматичний, статистично-евристичний та теоретико-експериментальний методи, методи групування, концептуалізації, картографічного огляду, наукової абстракції, кореляційного аналізу, нормалізації, аналізу розривів, агрегування. Подані розрахунки ґрунтуються на достовірній та об'єктивній статистичній інформації. Інформаційну основу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, документи методичного та нормативного спрямування міжнародних організацій у сфері сталого розвитку, матеріали, опубліковані в наукових виданнях, інформація Державної служби статистики України, дані Eurostat, офіційні аналітичні матеріали українських і міжнародних організацій.

Основні положення і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є складовими науково-дослідних робіт та науково-дослідних тем Національного транспортного університету: «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0117U000126), де автором було запропоновано на

першому етапі – «Формування інноваційно-технологічного потенціалу підприємницької діяльності в Україні» (2019 р.) – авторське визначення змісту управління і розвитку, на другому етапі – «Механізм забезпечення економічного зростання в Україні на інноваційних засадах» (2020 р.) – концептуальні засади визначення меж застосування моделей і механізмів сучасних трансформацій, а також на третьому етапі – «Перспективи економічного розвитку та підприємництва в умовах глобалізаційних процесів» (2021 р.) – теоретичні підходи до інтерпретації тривалого економічного зростання та якісних системних змін; «Сучасна парадигма інноваційного розвитку транспортного комплексу України» (номер державної реєстрації 0121U100635), у якій автором запропоновані на першому етапі – «Концептуальні основи і чинники становлення інноваційної економіки України» (2022 р.) – методичні засади формування концептуального поля економічних досліджень розвитку, на другому етапі – «Розвиток інноваційних форм підприємництва в умовах глобалізаційних впливів» (2023 р.) – принципи управління підприємницькою діяльністю в глобалізаційних умовах, та на третьому етапі – «Діджиталізація бізнес-процесів підприємств транспортного комплексу» (2024 р.) – методичні засади дослідження показників ефективності розвитку транспортно-логістичних компаній. Результати, отримані в дисертації, використані при проведенні науково-дослідної роботи Державного університету інфраструктури та технологій на тему «Економічний розвиток транспортної інфраструктури України» (2019-2024 рр. номер держреєстрації № 0119U01875), у якій автором запропоновано механізми підвищення ефективності для забезпечення фінансової резильєнтності транспортно-логістичного сектору, а також визначено бар'єри та можливості економічного зростання і сталого розвитку у транспортній логістиці.

Дисертаційна робота відповідає основним положенням Закону України «Про транспорт» (від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР), Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р., Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (від 30.09.2019 р. № 722/2019).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Наукова новизна дисертаційної роботи Парфентьєвої Олени Геннадіївни полягає у встановленні методологічних принципів, обґрунтуванні концептуальних засад, розробці та вдосконаленні методичних та прикладних основ системи управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній.

вперше:

– розроблено концептуальне поле сталого розвитку як складної структурованої системи (с. 117–122);

– визначено стратегічні пріоритети наближення національної транспортної системи до умов ЄС та виконання вимог довгострокового інклюзивного економічного зростання в сфері транспортно-логістичного комплексу (с. 152–173);

– запропонована модель інтегрованого еко-соціального управління довгостроковим інклюзивним розвитком компаній, яка ідентифікує процес впровадження сталих практик і систему прийняття рішень, сфокусовану на розв'язання економічних проблем з урахуванням екологічних і соціальних наслідків (с. 267–282);

– визначено порядок виявлення сучасних та перспективних умов довгострокового економічного зростання транспортно-логістичних компаній з використанням запропонованого методичного апарату розрахунку їхньої фінансової стійкості (с. 320–348);

– розроблено методологічні засади проведення емпіричного дослідження, суть яких полягає у визначенні системи індексів ESG стратегії, прозорості і впровадження ESG практик за принципом критичного реалізму на основі побудованої моделі «контекст – механізм – результат (с. 414–420);

удосконалено:

– структурно-функціональну модель транспортно-логістичного сектору економіки через застосування діалектичного та абстрактно-логічного методів з виділенням сукупності сегментів, виокремлених за бенефіціарами перевезень (вантажовласники, пасажери), критеріями функціонального контексту (транспорт, логістика), засобами транспортування (автомобільний, залізничний, водний, повітряний, трубопровідний транспорт) та економічними моделями (с. 176–179);

– методичний підхід до оцінки фінансової стабільності, який, на відміну від існуючих, передбачає використання концептуальної моделі як інструменту обґрунтування вибору діагностичних методів (с. 295–309);

– теоретичні засади прийняття рішень в системі еко-соціального управління компанією, які на відміну від існуючих, ґрунтуються на альтернативному виборі «цінності проти цінностей», що відбувається між економічними цінностями та етичними цінностями, та враховують необхідність збалансування економічних та суспільних інтересів через зону компромісу (с. 381–387);

– процедуру виміру етичних цінностей в системі еко-соціального управління шляхом виокремлення етапів: оцінка фінансової суттєвості екологічних, соціальних та урядових протиріч, ESG скорінг, імпакт-інвестування та, відповідно, включення екологічних, соціальних та управлінських оцінок в процес прийняття інвестиційних рішень (с. 395–398);

дістали подальшого розвитку:

– науково-теоретичні положення концепції сталого розвитку через структурування процесу її утворення з виокремленням таких характеристик як генезис, логіка, суть, засади розв'язання протиріч та стан формування концептуальних підходів (с. 65–70);

– теоретико-методологічний базис сталого розвитку, який ґрунтується на декомпозиції проблеми тривалого економічного зростання, впорядкуванні концептуальних підходів і визначенні складових сталого розвитку та подає сталий розвиток з позицій об'єднуючих ідей і фокусу управління (с. 80–93);

– науково-методичний підхід до формування принципів управління розвитком компаній, заснований на визначенні принципів за результатами систематизації методологічних підходів до управління ними, що враховують основні закони розвитку соціально-економічних систем (с. 206–220);

– понятійно-категоріальний апарат теорії сталого розвитку в частині трактування понять: «резильєнтність», «фінансова резильєнтність», «інтегроване еко-соціальне управління», «інтегроване еко-соціальне мислення», «стратегія сталого розвитку» (с. 269–280).

4. Теоретична цінність та практична значущість наукових результатів

Основні наукові положення дисертації та рекомендації здобувача доведені до рівня науково-методичних розробок та науково-практичних рекомендації та використовуються в практичній діяльності ТОВ «НІКО ТД» (довідка від 17.10.2024 р.), АТ «КВК» «РАПІД» (довідка від 04.11.2024 р.), SCANIA Україна (довідка від 17.10.2024 р.) та ДП «Національний інститут розвитку інфраструктури» (довідка від 19.09.2024 р.). Результати дисертаційної роботи представляють дослідницький та практичний інтерес для наукової спільноти (акт про впровадження результатів дисертаційної роботи від RS Global Sp. z O.O., Poland від 06.09.2024 р.)

Основні положення дисертації застосовуються в навчальному процесі:

1. Національного транспортного університету (НТУ) під час викладання дисциплін «Мікроекономіка», «Економіка і організація діяльності підприємств транспорту», «Формування бізнес моделей компаній», «Економічна політика», «Розвиток підприємства», «Європейська інтеграція», «Оцінка потенціалу підприємства», «Управління витратами на підприємстві» (довідка від 26.09.2024 р.).

2. Державного університету інфраструктури та технологій під час викладання дисциплін: «Економіка підприємства», «Економічна діагностика», «Економіка транспорту», «Актуальні проблеми економіки», «Сталий розвиток транспортної системи», «Європейська інтеграція та економічний розвиток» (акт впровадження результатів наукових досліджень від 27.09.2024 р.).

Крім того автором за результатами досліджень отримано три свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір (№ 109255, зареєстр. 06.11.2021 р.; № 128676, зареєстр. 30.07.2024 р.; № 128678, зареєстр. 30.07.2024 р.).

5. Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації

За темою дисертації Парфентьевої Олени Геннадіївни опубліковано 48 наукових праць, серед яких 5 розділів у колективних монографіях, 1 стаття в закордонних виданнях з напряду дисертації, 4 статті у закордонних виданнях,

включених до міжнародних наукометричних баз Scopus і Web of Science, 22 статті у наукових фахових виданнях України, 16 праць апробаційного характеру.

Основні результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях, зокрема: LXXIV-а наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів Національного транспортного університету (м. Київ, 2023), Всеукраїнська наукова конференція здобувачів освіти і молодих учених «Відбудова транспортної інфраструктури України» (м. Київ, 2023), II Міжнародна науково-практична конференція «Логістика і транспортна безпека: проблеми та перспективи розвитку в контексті аналізу сучасних викликів і загроз», Український державний університет науки і технологій» (м. Дніпро, 2023), GISU International Research Symposium, Guangzhou University, Western Sydney University, Western Sydney University, Parramatta City Campus NSW (Australia, 2023), Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці: IV Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 2023), Реформування фінансово-економічної системи країни в контексті міжнародного співробітництва: Міжнародна науково-практична конференція (м. Ужгород, 2023), The XII International Scientific and Practical Conference «Youth, education and science through today's challenges» (Bordeaux, France, 2023), Виклики та перспективи розвитку транспортної інфраструктури України: II Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Київ, 2024), Сучасні наукові погляди на реформування економічної системи: теорії та пропозиції: Всеукраїнська науково-практична конференція. (м. Одеса, 2024), Innovative technologies in the field of human services: XV Міжнародна науково-практична конференція (м. Стокгольм, Швеція, 2024), Trends in the development of science and teaching methods: XVI Міжнародна науково-практична конференції (м. Софія, Болгарія, 2024), Modern problems of the environment, youth and the new generation: XVII Міжнародна науково-практична конференція, м. Загреб, Хорватія, 2024), Actual scientific ideas of the development of the latest technologies: XVII Міжнародна науково-практична конференція (м. Лісабон, Португалія, 2024), Чорноморські наукові студії: X Всеукраїнська мультидисциплінарна конференція (м. Одеса, 2024), II Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці», (м. Київ, 2024), Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні підходи у відновленні транспортної інфраструктури в особливих умовах воєнного стану: виклики та перспективи» (м. Київ, 2024), «Intelligent Transport Systems: Ecology, Safety, Quality, Comfort» (м. Київ, 2024).

Таким чином, положення наукової новизни та основні результати дисертаційної роботи Парфентьевої Олени Геннадіївни повністю оприлюднені у відкритому доступі. Вимоги МОН України щодо мінімальної кількості публікацій у наукових фахових виданнях України, а також у виданнях, що включені до наукометричних баз даних або є фаховими виданнями за кордоном, виконані в повному обсязі.

6. Оцінка мови і стилю дисертації, відповідність дисертації паспорту спеціальності та змісту реферату, вимогам МОН України

Дисертація Парфентьевої Олени Геннадіївни написана українською мовою з дотриманням академічного стилю. Матеріал викладено в логічній послідовності, робота характеризується цілісністю, змістовою завершеністю, коректністю використання фахової термінології.

Дисертаційна робота структурно складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. Основний текст роботи оформлений згідно з ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Дисертаційна робота за своїм фаховим спрямуванням відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Реферат відповідає змісту дисертації та стисло висвітлює основні положення та результати дослідження. Оформлення та обсяг реферату відповідають вимогам МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до роботи

Позитивно оцінюючи рівень розробки наукових і методичних положень, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, необхідно відмітити дискусійний характер деяких положень:

1. У таблиці 2.12 (с. 170) наведені індикатори сталої мобільності України та країн ЄС і здійснено їх ранжування на основі застосування методу аналізу розривів. Індикаторам присвоєно ранг за рівнем розриву, а також, по окремим індикаторам, наведено ранг з урахуванням коефіцієнтів кореляції. Однак не зовсім зрозуміло, яким чином визначались ранги, присвоєні з урахуванням коефіцієнту кореляції (показники в квадратних дужках).

2. Доцільно б було в розділі 5 дисертаційної роботи схематично показати структуру всієї роботи, вказавши всі етапи та інструменти, що використовуються для забезпечення процесу управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній.

3. Автором розроблена анкета для досліджування впровадження практик екологічної стійкості, соціальної відповідальності, корпоративного управління (ESG) (с. 414–420), проте ця анкета не представлена в повному обсязі. Доречно було її відобразити в додатках до дослідження здобувача.

4. У роботі в п. 5.3 здійснено оцінку впровадження практик екологічної стійкості, соціальної відповідальності, корпоративного управління компаніями транспортно-логістичного сектору економіки (с. 420–456), однак не вказано назви компаній, аналіз даних яких проводився.

5. Робота дещо переобтяжена теоретичним матеріалом, що дає в результаті дуже велику загальну кількість сторінок дисертації (547 сторінок).

Зазначені зауваження в цілому не знижують наукової та практичної цінності результатів дисертаційної роботи Парфентьевої Олени Геннадіївни.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Парфентьевої Олени Геннадіївни «Управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній» має достатній ступінь обґрунтованості та аргументованості запропонованих рекомендацій; містить елементи наукової новизни та важливі практичні рекомендації, є завершеним самостійним дослідженням, яке має значну наукову та практичну цінність для вирішення актуального науково-практичного завдання щодо розроблення теоретичних і методологічних засад, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній.

Основні результати дослідження та висновки є конкретними, достатньо аргументованими та являють собою предмет для захисту. Завдання, що поставлені в роботі, в цілому виконані, мету дисертаційної роботи досягнуто. Результати дослідження, отримані в дисертаційній роботі, достатньою мірою обґрунтовані і характеризуються науковою новизною, мають практичне значення.

Стиль написання дисертаційної роботи характеризується логічністю та послідовністю.

За своїм змістом, завершеністю, достовірністю отриманих результатів, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням дисертаційна робота «Управління сталим розвитком транспортно-логістичних компаній» відповідає вимогам МОН України та пунктам 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Парфентьева Олена Геннадіївна - заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

Доктор економічних, професор,
перший проректор Закладу вищої освіти
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая», м. Київ

Оксана КАРПЕНКО

Підпис Оксани КАРПЕНКО засвідчую
Ректор Закладу вищої освіти
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
доктор економічних наук, професор

Вероніка ХУДОЛЕЙ